

Landelijk Meetnet Vlinders

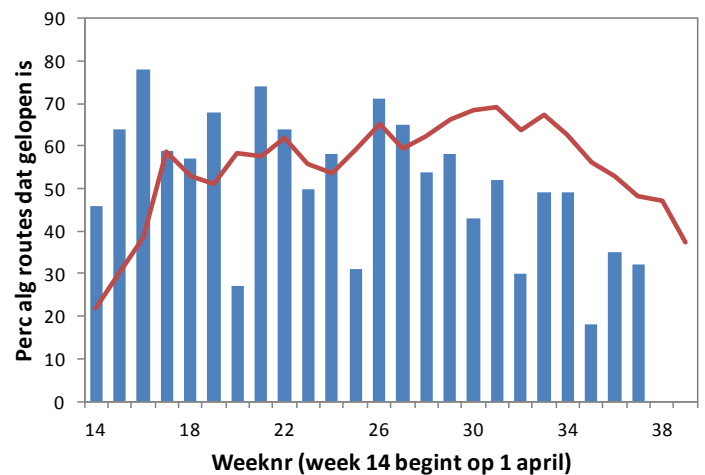
September 2011

Beste teller,

Ook in september blijft het sprokkelen om mooie dagen te vinden voor het tellen van je route. Nog twee weken tellen dan zit het telseizoen 2011 er weer op. Wie weet wat we er die laatste twee weken nog uit weten te halen. Veel plezier met deze nieuwsbrief.

Percentage getelde routes per week

Elk jaar laten we in het jaarverslag zien hoeveel routes er per week gelopen zijn. Voor de routes die tot nu toe online zijn doorgegeven kunnen we al een snelle blik werpen om een indruk van dit jaar te krijgen. De grafiek toont in blauwe balkjes het percentage getelde routes in 2011 en met een rode lijn het gemiddelde voor de periode 1990-2010. Duidelijk is dat met name in mei en juni het makkelijk was om je route te lopen. Er was veel mooi weer (behalve in week 20), en het percentage getelde routes is hoog. Vanaf week 27 (begin juli) komt de klad erin en sindsdien zitten we consequent lager dan het gemiddelde. Het is helaas wel duidelijk hoe dat kwam. Hopelijk brengt 2012 beter zomerweer.

Goed nieuws, kustvlinders en wind

Teller Theo Kiewiet schreef:

Aan de kust en zeker ook op de Wadden hebben vlinders soms te maken met veel wind, krachtige of harde wind soms middenin de zomer. Op zich maakt 't niet veel uit, als het slecht weer is zoeken de vlinders wel dekking. Doch soms is het een prachtige zonnige vlinderdag, maar waait het krachtig.

Dit was ook op zondag 7 augustus jongstleden het geval. Op Ameland was het de hele dag overwegend zonnig weer, doch de wind was vrij krachtig en nam in de middag in open ruimte soms zelfs toe tot krachtig. Ondanks die wind hebben mijn collega vlinderteller Johan en ik één van de meest bijzondere vlinder teldagen beleefd! In de ochtend voor 11 uur ontdekte ik bij Hollum op de heide zeker 10 stuks van de kommavlinder. Nog nooit had ik zoveel tegelijk van deze zeldzame vlindersoort gezien! Een goed begin is het halve werk, dacht ik.

Toen Johan en ik om 11 uur de vlinderroute in de duinen gingen lopen, ontdekten we dat de kommavlinder daar de meest voorkomende soort was, 7 stuks en zich van de wind niks aantrok.

De dikkopjes, waartoe de kommavlinder behoort, vliegen laag bij de grond en warmen daar op in de zon. Het hooibeestje, de heivlinder en de bruine zandoogjes die we er tegenkwamen vertoonden dezelfde tactiek: laag bij de grond van de zon genieten! Enkele koolwitjes lieten zich ook zien, doch daar bleef het bij qua soorten op het Rietpad, waar de vlinderroute langs loopt.

Na het lopen van de vlinderroute waren Johan en ik best nieuwsgierig hoe het met de vlinders op de heide zou zijn. We besloten daar op onderzoek te gaan en liepen langs de valleitjes met bloeiende dopheide. Het ene paartje kommavlinders ontdekten we er na de andere, ook zwartspriet dikkopjes en de vuurvlinders lieten zich zien, doch lang niet zoveel als de prachtig getekende kommavlinder. Uiteindelijk telden we na het doorzoeken van een deel van de heide 37 stuks kommavlinders!

Zelfs in de bebouwde kom van het dorp Hollum was de kommavlinder te vinden... Daar gingen Johan en ik op zoek naar de koninginnenpage, want die was daar twee keer gesignaleerd, een unicum voor Amelandse begrippen. We vonden hier echter distelvlinders, vosjes, atalanta's en dagpauwogen. Hier konden de vlinders tot hoog in de lucht vliegen, doordat het hoogopgegroeide iepenbestand overal luwte gaf op de vlinderstruiken en kruidenveldjes. Johan ontdekte in zijn eigen tuin in de luwte van het dorp zelfs de kleine parelmoervlinder, die wellicht vanuit de duinen was komen aanvliegen en van de luwte van de dorpsbomen profiteerde.

In de namiddag nam ik een kijkje in de Kooiduinen op Oost Ameland, ook hier waren de kommavlinder, de heivlinder, 't zwartsprietdikkopje, 't koolwitje, 't zandoogje en de distelvlinder te zien. Doch de atalanta, 't vosje en de dagpauwoog lieten het hier afweten. Op plekken waar luwte was van berkenoplag en waar het duinkruiskruid en de blauwe zeedistel volop bloeide was het een paradijs voor de heivlinder, zoveel had ik hier nog nooit bij elkaar gezien! Ook de distelvlinder maakte royaal gebruik van de luwte van de berken en de hoge paraboolduinen.

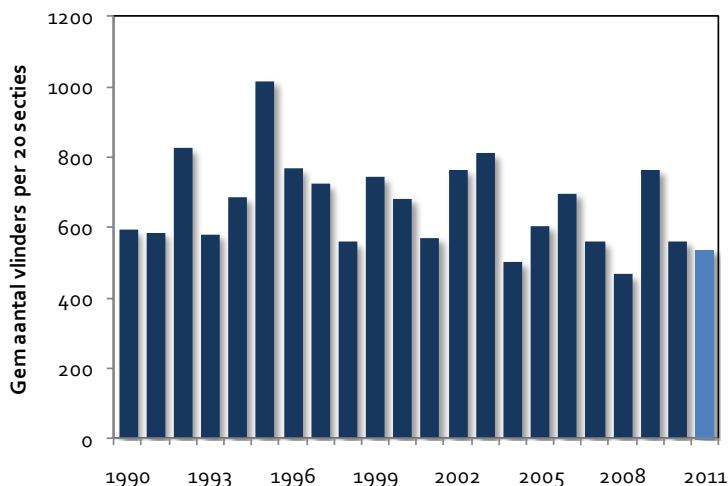
Aan de zonnige noord en oost kant van deze duinen was het een feest, ook voor de heidelibellen die fanatiek op jacht waren naar deze vlinders. Vooral de heivlinders op de zeedistels werden regelmatig belaagd, doch na een snelle duikval van een libel wisten de heivlinders op het laatste moment behendig aan de kant te 'springen'. Wat een goed aangepaste vlindersoort is dat: altijd de vleugels vouwen, veel onopvallend op 't zand opwarmen en goed blijven opletten op de nectarplanten. Heivlinders kunnen een libel dus goed zien aankomen en libellen die een keer een aanval hebben ondernomen, grijpen niet direct nog een keer.

En dan nog eens de kommavlinder op Ameland: verleden jaar vond ik er al exemplaren op de heide bij Hollum. Nu komt de soort er veel voor, ook in de dopheide valleitjes bij Ballum blijkt dit zo te zijn. De soort heeft zich op Ameland uitgebreid tot in de Kooiduinen, oostelijker heb ik er geen kunnen ontdekken. Doch wat niet is kan nog komen, deze zeldzame soort doet het gelukkig goed op Ameland, evenals de duinparelmoervlinder al eerder in de zomer. Dit is ook een vlindersoort die zich van een krachtige wind weinig aantrekt: laag blijven vliegen, niet de hoge distels uitzoeken en regelmatig opwarmen laag bij de grond.

Een laatste opvallende soortwaarneming betreft de distelvlinder, veel vinders van deze soort verkozen dit jaar het eiland Ameland op hun trekroute, na Rottum werd de soort royaal geteld op Ameland. Of dat komt doordat de eilanden een eindstation zijn voor deze trekvlinder, of dat ze vanuit het oosten door Duitsland hiernaartoe zijn gekomen is een vraag.

Gemiddeld aantal vlinders

Het gemiddeld aantal vlinders op een algemene route van 20 secties lijkt in 2011 ongeveer gelijk aan het aantal in 2010. Deze grafiek is voor wat betreft 2011 gebaseerd op de routes die online zijn ingevoerd en zal daarom nog veranderen. Wel geeft het al een richting aan voor 2011. Met dat lage aantal is 2011 een matig vlinderjaar wat betreft de algemene soorten (die vooral dit gemiddeld aantal bepalen).

Nog enkele wetenswaardigheden over 2011:

- In tegenstelling tot de algemene en talrijke soorten, lijken veel van de zeldzame soorten het (net als in 2010) heel redelijk tot zelfs goed gedaan te hebben, zoals aardbeivlinder, zilveren maan, bosparemoervlinder, kleine ijsvogelvlinder, grote parelmoervlinder en bruine eikenpage.
- Er zijn inmiddels al 59 soorten dagvlinders doorgegeven, meer dan ooit. Dat komt voor het grootste deel op rekening van één route op de Sint Pietersberg. Was tot nu toe het hoogste ooit op een vlinderoute waargenomen aantal soorten 30, in 2011 werden op deze ene route alleen al 37 soorten geteld. Bijzonderheden hier waren onder andere staartblauwtje, kleine weerschijnvlinder, groot geaderd witje, grote vos en nog veel meer.
- In 2011 werd het staartblauwtje voor het eerst sinds meer dan 70 jaar weer in Nederland vastgesteld. Voor zover bekend zijn er vijf plekken waar de soort zich inmiddels heeft voortgeplant, waarvan er drie door een bestaande vlinderoute gedekt worden.

Wilt u ook uw ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnetten@vlinderstichting.nl.

Contact

Mocht u contact met ons willen, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.

Landelijk Meetnet Vlinders

Chris van Swaay

Mathilde Groenendijk

Tel.: 0317 467346

meetnetten@vlinderstichting.nl

Deze nieuwsbrief wordt via email verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Vlinders. Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen de optie Nieuwsbrief abonnement op nee te zetten.